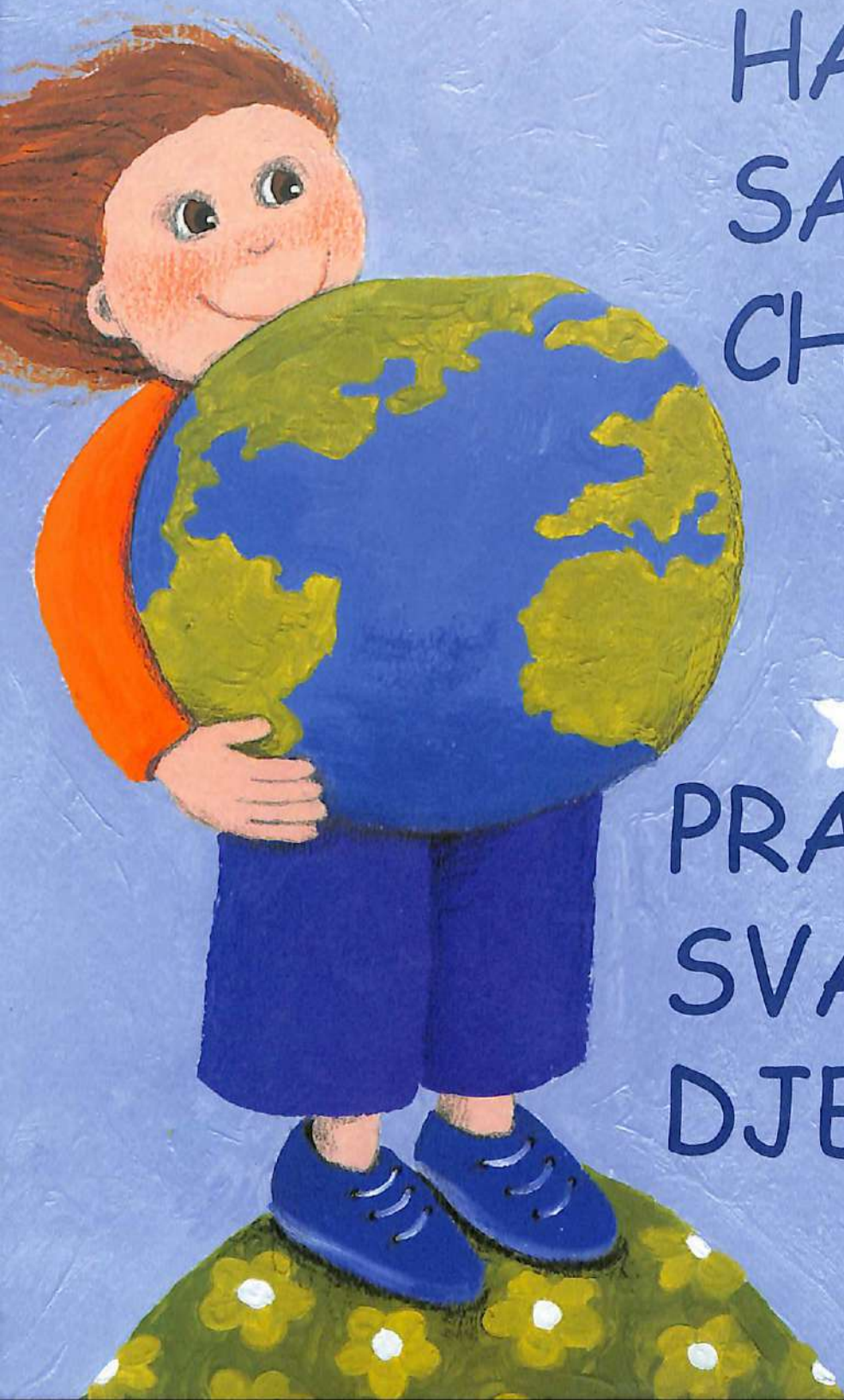

O Lil kerdja - tekst priredio:
EMIL PARAVINA

Ilustracije kerdja - oslikala,
ANDREA PETRLIK-HUSEINOVIC

HAKAJA SAKONE CHAVESKE

PRAVA
SVAKOG
DJETETA

O Lil kerdja - tekst priredio:
EMIL PARAVINA

HAKAJA SAKONE ČHAVESKE

PRAVA SVAKOG DJETETA

Ilustracije kerdja - oslikala
ANDREA PETRLIK-HUSEINOVIĆ

Romani khedin "Romane droma/Romski putevi"-
Zagreb, 2005.

Ikaldja: Romani khedin
"Romane droma/Romski putevi"- Zagreb

O lil kataro jekhtune ikaldo o "Kedime amare
Čavencar ki Croacijakiri chib 1999.:
A akava ikaldipe pale andi romani chib dingja
amenge bizo saja.

Saja kodoleske dendja:
O gverno kataro etnikano minoriteto
Ambasada taro thagaripe e Holandijake

O lil kerdja: Emil Paravina

Rinhibardja k-i romani chib: Adaleta e Dinasi

O lil makhargja: Andrea Petrlik Huseinović

Lektura k-i romani chib: Ljatif Mefailleskoro Demir

Printisardja:

Ka ikhala 1000 kotora

Izdavač: Romska udruga
"Romane droma/ Romski putevi Zagreb

Nakladnik prvog izdanja na hrvatskom jeziku 1999.:
Savez društava Naša djeca Hrvatske.
Prava za tisak odobrena bez naknade nakladniku i
priređivaču teksta.

Knjiga je tiskana uz financijsku potporu
Savjeta za nacionalne manjine
Ambasade Kraljevine Nizozemske

Tekst priredio: Emil Paravina

Prevela na romski jezik: Adaleta e Dinasi

Ilustrirala: Andrea Petrlik-Huseinović

Lektura za romski jezik: Ljatif Mefailleskoro Demir

Tisak:

Naklada: 1000 primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica - Zagreb

UDK 341.231.14.-053.2(02.053.2)

HAKAJA sakone čhaveske = Prava svakog
djeteta / o lil kerdja, tekst priredio Emil Paravina ;
ilustracije kerdja, oslikala Andrea Petrlik-
Huseinović ; <rinčhibardja ki romani čhib Adaleta
e Dinasi>. Zagreb : Romani khedin
"Romane droma/Romski putevi", 2005.

Tekst usporedo na hrv. i rom. jeziku.

ISBN 953-99439-1-4

1. Paravina, Emil

451020079

Kodova lil si kerdo e čhavage thaj dajenge thaj dadenge, thaj sikljarnenge, thaj e dženenge tar-e khedina Amare čhave thaj e mediatorenge čhavorikane forumenge thaj aver purane amalenge e čhavengere, sareng save kamen e čhaven. thaj mangel te ažutinen k-o lengoro bajrovipe thaj reslipe.

K-e rigore save so avena isi but lačhe ilustracie thaj hari lafora, numa kodova lafore si pherdo vačeripasa savo so trubul e bare manuša te keren e čhavage thaj so trubul e čhave te keren.

An-o lil, ilustraciencia sikavel thaj lafencar hramonel sa e čhavorikane hakaja. Kodola hakaja sis a e čhavengere an-i sasti lumia, thaj si oficialnikane hramome sa e lumiake dokumentonde savako anav si *Konvencija Uniime naciengiri baš-e čhavorikane hakaja*. Kodola dokumentoja andja i Generalnikani bešin UN an-o 20. novembar. 1989 berš. O lafi/lav "konvencija" dela dži džanipe so kodova si phandlo lafi thaj kodole lafeske isi obligacie sa e dženen save si an-e Uniime nacie, thaj vov si jekh internacionalnikano zakono. Le leljardje 192 thema thaj bare hošipasa vakerasa so maškar kodola thema tar-o 1992 berš si thaj i Republika Croacijakiri. O čačutno teksto si bute džeenenge, isi ole 54 dženore thaj hramondje le e niamaria/pravnikoja, "pharo", a ažikerdjovela te ovel xaljovalo thaj labardo thaj e bare manušendar thaj e čhavendar. Kodoleske thaj amende thaj an-i lumia si kerde but verzie te šaj so buteder manuša te xaljovent le. Kodova lil si jekh zumavipe te ovel kodova kerdo. Kote si kerdi jekh harni verzia baš-e čhavorikane hakaja. O nič e dženorengoro si kerdo sar so si an-o originalo thaj kodova si kerdo sar so si o nič e Konvenciakoro. I struktura si jekh e dokumentengi, numa si kerde jekhutne lafenca te šaj lokheder te oven xaljovalde e hakaja sakone čhaveske.

Mangasa kodova lil te ovel so buteder k-e manuškane vasta, thaj k-e bare thaj k-e čhave save korkori vaj jekhethane ka drabaren thaj dikhen, vaj ka keren lafi kodoleske so si thaj so šaj te anel o hakaj thaj sar šaj te ovel realizirime an-e lengere trujalipa thaj an-i buhli khedin thaj save sa strukture trubul te keren buti te šaj te oven proklamirime e čhavage hakaja thaj ola te oven čačipe. Gindinas so o lačhipe e ilustraciengi thaj e but detaljoja ka anen kreacia maškar e čhave thaj ka barvalkeren olenge ginde baš-e sa vačeripa save si dende k-e dženore baš-e čhavorikane hakaja thaj gindinas so voj ka anel aktivitetu direktikane te ovel kerdo buti maškar e čhave thaj aktivitetu e čhavenge- baš-o lačhipe e čhavengo.

Ova je knjiga namijenjena i djeci i roditeljima, i učiteljima, i članovima društava Naša djeca i voditeljima Dječjih foruma, i ostalim starijim prijateljima djece, svima koji vole djecu i žele im pomagati u njihovu odrastanju, razvoju i odgoju. Na stranicama koje slijede puno je lijepih ilustracija i malo teksta, ali teksta koji sadrži poruke o tome što trebaju odrasli činiti za djecu, kako se odnositi prema njima, kao i o tome što u međusobnom odnosu odraslih i djece mogu i trebaju činiti djeca.

U knjizi su, dakle, crtežom prikazana i tekstom opisana *prava svakoga djeteta*. Ta su prava ista za svako dijete u cijelom svijetu, a službeno su zapisana u zajedničkom svjetskom dokumentu koji se zove *Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta*. Dokument je donijela Glavna skupština UN 20. studenoga 1989. godine. Riječju "konvencija" ističe se da je to dogovor i sporazum koji obvezuje države članice Ujedinjenih naroda, svojevrsan međunarodni zakon. Prihvatile su ga 192 države i sa zadovoljstvom ističemo da se među njima od 1992. godine nalazi i Republika Hrvatska.

Izvorni je tekst toga svjetskog dokumenta opsežan, ima 54 članka, pisali su ga pravници, pa je mnogima "težak", a očekuje se da ga upoznaju, shvate, poštivaju i primjenjuju i svi odrasli i sva djeca. Zbog toga se u svijetu, a i u nas, odredbe o pravima djeteta pokušavaju primjereno učiniti pristupačnima. Ova je knjiga jedan od takvih pokušaja. Za razliku od dosadašnjih takvih publikacija, u kojima su spomenuta samo neka, odabrana prava djeteta, u ovoj je knjizi prikazan sadržaj svih 54 članka Konvencije, ali ukratko, u sažetom obliku. Uporabom pojedinih riječi iz dokumenta stvorene su nove rečenične cjeline kojima je opisan bitan sadržaj iz originala, a navedeni su i brojevi članaka i to namjerno istim redosljedom kojim se nalaze u Konvenciji. Tako je zadržana i struktura dokumenta i bit svake odredbe, ali je sve rečeno kraće i jednostavnije, s namjerom da se lakše upoznaju prava svakoga djeteta.

Želimo da ova knjiga bude često u brojnim rukama, da je i djeca i odrasli samostalno i zajedno čitaju i gledaju, ali i da razgovaraju o tome što koje pravo znači te kako se i koliko ono ostvaruje u njihovoj užoj životnoj sredini i široj društvenoj zajednici i tko bi i što još mogao/morao učiniti kako bi proklamirana prava djeteta brže i potpunije postala stvarnost. Nadamo se da će i ljepota crteža te brojni detalji u njima poticati razvoj stvaralačke mašte i obogaćivati razgovore i razmišljanja o sadržaju opisanih članaka o pravima djeteta, te da će knjiga u cjelini biti i poticajem za neposredne aktivnosti djece i aktivnosti za djecu - za dobrobit djece.

Dženoro 1.
E čhave isi hakaj
te ovel čhavo
dž-i dešofto berša.

Članak 1.
Dijete ima pravo
biti dijete
do osamnaeste godine.

Dženoro 2.

E čhave isi hakaj

te ovel jekh respektirimo thaj arakhlo
bizo te ovel dikhli leski rasa, nacionalnost, polo
čhib, konfesia, katar si thaj si vaj na barvalo vaj
čororo.

Članak 2.

Dijete ima pravo
da ga se jednako poštuje i cijeni,
bez razlike na rasu, nacionalnost, spol,
jezik, vjeru, podrijetlo i imovinsko stanje.

Dženoro 3

E čhave isi hakaj

sa e bare manušendar te
te ažukeri thaj rodel
kodolestar so von kerena e čhavenge te ovel
majšukar e čhavenge.

Članak 3.

Dijete ima pravo
od svih odraslih očekivati i tražiti
da sve što oni čine za djecu uvijek bude
u najboljem interesu za dijete.